

הרב בן ציון יעקב הלוי ואזנר

אב"ד דבר"ץ ובית הוראה שבט הלוי
מאנסי - בית שמש

קרובי המת ומלויו עד אימתי נוהג בהם אנינות

ותפלה, ברכות הנהנין, וברכת המזון, וקיום שאר מצוות דאורייתא ודרבנן, מן הראוי לעורר ולהרעיש הרבה, ולברר הלכה זו על בוריה, כדי להסיר מכשול עצום ורב מבט עמי, וה' יאיר עינינו.

מסרו לרבים או לכתפים

הנה דברי הטור והשו"ע (סי' שמ"א ס"ג) על פי הירושלמי (פ"ג דברכות ה"א) והרמב"ן והתוס' והרא"ש (ריש פרק מי שמתו) ידועים, שם קבעו בחד פסקא, דמשנמסר המת לרבים, או לכתפים, [בזמה"ז "חברא קדישא"] מותרים הקרובים בכשר ויין, אפילו קודם שהוציאו המת מן הבית, והוסיפו הנוב"י והגרעק"א וש"א (שם ושם) דפשיטא דמאז, חייבים הם ג"כ במצות, ולברך ולהתפלל, וכדאיתא בירושלמי, "אם חיי שעה התרת לו - ק"ו לחיי העולם הבא", עכ"ל.

והנה כאן הבן שואל, אה"נ שהמת נמסר לכתפים, אבל האיך יתכן, שלא יולדו איזה ספיקות וענינים הקשורים ללוויה וקבורה, וכגון להכין הספד וכדו', ומאיזה מקום יצאו ויבואו לקברו וכדו', ועל כרחק מאחר שעיקרי עניני הקבורה נמסרו בידי הכתפים ה"ה החברה קדישא, די בכך בכדי להפסיק האנינות, אף שאין ספק שלבו דוה עליו ומחשב כל מיני מחשבות ממנו וצרכיו,

אשר מכאן למדנו כדבר פשוט, דלפי הנהוג בזמן הזה [ברוב המקרים], שהחברה קדישא, הם מטפלים בהוצאתו מבית החולים וכדו', טהרתו, והובלתו, ובכל הנדרש לו, עד הגיעו לקבורה, הרי הדין פשוט כנ"ל, שמאוחו רגע שנמסר לידיהם, ולא נשאר על האבלים [שום] סידורים עיקריים עבורו, פסקה האנינות

שאלה = ע"ד המצוי, במי שמת לו מת רח"ל בלילה, באופן שלא ניתן לקבורה עד למחרת, וכן המוליכים אותו לקבורה בעיר אחרת, או בטיסה לא"י, או למדינות אחרות, שמדרך כל העולם כהיום, שהקרובים מוסרים כל צרכי המת, הוצאתו, טהרתו, וקבורתו, לחברא קדישא, ועם כל זה, על אף שהמת כבר נמסר לח"ק, ולא נשאר לקרובים כמעט כלום במה להתעסק, אעפ"כ רבו המורים להם, שנהגו להמשיך האנינות, ופטורים מתפילה, וכל המצוות, ומלברך שום ברכה, עד אחר הקבורה, ודלא כדעת רוב בנין ומנין הפוס', וכמו שיבואר להלן בעז"ה, האם שפיר עבדי.

תשובה = דע דהמנהג הלזה להמשיך האנינות עד אחר הקבורה בכל גונו, בטעות חמורה יסודה, הנובע מהעתקה שוגגת שטעו כמה מחברים בכוונתו של הנודע ביהודה (תנינא רי"א) כאילו דעתו היה, לחייב בסתמא את כל מלוי המת, להמשיך אנינותם עד אחר הקבורה, והיותו חמור שדימו מילתא למילתא, לדמות נידון הנוב"י למציאות שבזמן הזה, על אף שכהיום מיד עם פטירתו מודיעים לח"ק, ותוך כמה שעות כל עניני הקבורה והטהרה וזמן הלוויה מסודרים, ומאחר שלרוב אין מוציאים אותו לקבורה רק עד קרוב לחצות היום, נמצא האבלים מבלים שעות ע"ג שעות בחוסר מעש, ובכל כי האי אף לפי הטעות בהוראת הנוב"י אינם אוננים, שהרי הוא לא כתב אלא תוך כדי לוויה, וכמו שיתבאר בעז"ה להלן.

ולאור חומר הדברים שעי"ז מתהלכים הרבה מאחב"י יראים ושלמים, שעות ארוכות ולפעמים אף ימים שלמים מבלי ק"ש תורה,

שימת בעלי השו"ע

וכנראה שכך הסכימו לדינא הב"י והרמ"א, ואתם כל בעלי השו"ע, פוק חזי, שעל אף שבחבוריהם על הטור העתיקו ודנו בספיקו של ההגמ"י, מ"מ בהגיעם לערוך שולחנם הערוך, איש לא חש להשמיענו איזה שינוי דין לענין מלווי המת, בשום אופן שהוא, היינו אפילו באופנו של ההגמ"י, כשהמת עמהם בעגלה, על כרחך דסבירא להו, דאנו אין לנו אלא סתימת הירושלמי, עליו סמכו והסכימו הכל, דמשמסר לכתפים, או מת בתפיסה, בטלו כל דיני אנינות, מאחר שהאבל אינו טרוד בקבורתו, ה"ה בכל אופן כי האי גוונא, וכגון על אם הדרך שהמת עמו בעגלה וספינה, וק"ו בן בנו של ק"ו בסתם מלוי המת וכנ"ל.

אין ספק מוציא ודאי

איברא לאמיתה של לענ"ד י"ל, דסברי כל הנך פוסקים, דמאחר שההגמ"י רק נסתפק בדבר, משורת הדין לפשוט ספק זה עפ"י הכלל, דאין ספק מוציא ודאי, וה"נ מאחר שאינו אלא ספק אם חל אנינות בכה"ג, אין ספק אנינות מוציא מידי ודאי חיוב, המוטל על כל בר ישראל, והאבל בכללם, לקיים מצוות התורה, לברך ולהתפלל בכל עת.

שימת הנודע ביהודה

איברא עדיין עומדים לנגדינו דברי הנודע ביהודה הנ"ל, שחשש לספיקו של ההגמ"י הנ"ל, ואשר מטעם זה פסק להטיל על המלוים חובת אנינות, אפילו אחר שנמסר לכתפים, וכאשר העתיקו הפתח"ת (יו"ד שם) וש"א בשמו, שאף שנמסר לכתפים, לא בטלה האנינות מהקרובים המלוים, עיי"ש.

והנה בהשקפה ראשונה פסקו הלזה של הנוב"י תמוה מאד, כי מה יענה רבינו לכל המבואר לעיל דמשמעות וסתימת הירושלמי על כל מפרשיו, ואתם עמם התוס' והרא"ש והרמב"ן ושאר כל הפוסקים הראשונים, ובעלי

מהם, וחייבים מיד בכל המצוות וברכות כאחד האדם.

מלווי המת

אלא דעדיין צ"ע שמא אותם קרובים העומדים ללותו, דינם כאוננים, וזאת על פי ספיקו של הגהות מיימון (פ"ד אות ו') המובא בב"י, בזה"ל, וכתבו הגהות מיימון (פ"ד ה"י) מספקא לן, אם הולך הוא עם המת בספינה או בעגלה, "אי דמי לנמסר לכתפים, או לא", עכ"ל, זה אינו, שאני התם שעדיין לא נמסר לכתפים, וכמו שכתב להדיא בלשונו, וכך הבין גם השע"ת (או"ח סי' ע"א), בכוננתו, ומ"מ נסתפק ההגמ"י אם דינם כאוננים, מאחר שעל אם הדרך לרוב אין מה להתעסק עבורו, שמא דינו כנמסר לכתפים, לאפוקי מלווי המת אחר שנמסר לכתפים, הכי גרעו מהמת עדיין עמהם בבית, דפסקה אנינותם.

דעת הרמ"א וש"פ דגם המת עמהם בעגלה פסקה אנינות

ולמעשה גם ספיקו של ההגמ"י פשט הדרכי משה (ס"ק ג') לביטול האנינות, וכמו שציין שם בזה"ל, ועיין בדברי הרבינו יונה שכתב [הב"י] בסמוך (להלן ד"ה וגם) עכ"ל, כלומר, דהרבינו יונה כתב, כשיטת הרבי יצחק שבטור, דמת שבתפיסה, שלא ניתן לקבורה, לא חל על הקרובים אנינות, כיון "שאינם טרודים בענין הקבורה", לא חיישינן שיתעצלו בכבודו ובעסקו, ואף על פי שלא נתייאשו מלבקש להתפטר עם השלטון בכל יום, אפילו הכי "אין זה נקרא טירדא וחייבים בכל המצות", עכ"ל, כלומר, דמדבריהם נפשט גם ספק ההגמ"י, שקרובים מלוי המת בעגלה או בספינה, אעפ"י שעדיין לא נמסר לכתפים, אין אנינות חל עליהם, מאותו טעם, מאחר "שאינם טרודים בענין הקבורה" מעתה הרי ק"ו בן בנו של ק"ו לסתם מלוי המת, שכבר נמסר לכתפים, פשיטא דבטלה מהם כל דין אנינות.

סי' ר"א) השדי חמד (מערכת אנינות אות כ') להשיג על הנוב"י, אבל לענ"ד לא יעלה על הדעת שהמאור הגדול הנוב"י ז"ל, שכל סוגיות ושמצעות הש"ס, ודברי הפוסקים הראשונים, נהירין ליה כשמש בצהרים, נעלמו כאן מעיניו הבדולח, מה עוד שהוא עצמו פתח בדברי המג"א (תקמ"ח ס"ק ח') דפשיטא ליה להפסיק האנינות בכל אופן שאינם טרודים, וכן העתיק דברי הירושלמי והטור, איברא אחר העיון והדקדוק בדבריו, מצאנו בעז"ה, שהאי תנא הנוב"י דייקא הוא ונשמר מכל זה, והמשיגים לא ירדו לכונתו, ולא דקדקו די בלשונו הזהיר, שם הציב שני תנאים מגבילים לפסקו הנ"ל, באופן שהלכה למעשה אין בינו והמשיגים עליו ולא כלום.

(א) הקרובים מסייעים בהולכת המיטה

דהנה ז"ל, מיהו עיינתי בירושלמי, שם כתב אם חיי עשה התרת לו ק"ו לחיי עוה"ב, וא"כ הרי הדבר מפורש "שפסק האנינות" מ"מ לבי חוכך בזה, לפי שהב"י הביא בשם הגהמ"י, מספקא לן אם הוא הולך עם המת בעגלה או בספינה, אי דמי לנמסר לכתפים, או לא, וא"כ איכא למימר דנמסר לכתפים, היינו במקום שמוליכין המת למקום רחוק, ואין האונן הולך עמהם, אז משנמסר לכתפים וכו', פסק האנינות, שכבר "אין לו שום עסק עמו" אבל במקום שקרובים הולכים עמו, לא מהני המסירה, כיון שגם הוא הולך לשם, הרי "מוטל עליו כמו עליהם", עכ"ל.

ולכאור' מאי פסיקא ליה דכיון שגם הוא הולך, הרי הוא מוטל עליו - כמו עליהם, הלא מעשים בכל יום נושאי המת, באופן שאין צריכים לסיוע הקרובים כלל, ועוד מהכ"ת לדמות אופנו דמיירי אחר שנמסר לכתפים, לספיקו של ההגמ"י דמיירי כשעדין לא נמסר לכתפים וכנ"ל, אלא על כרחך דה"נ לא מיירי הנוב"י אלא באופן שאין לח"ק די כתפים לשאת המיטה, וכגון כמת מצוה וכדו', או שמוליכין אותו לקבורה במקום נידח, או בשעות הלילה המאוחרות, או סמוך לשבת

הטור והשו"ע, כולם הושוו וסתמו הלכה זו כמסמרות נטועים, דמשנמסר המת לכתפים או לרבים, "אפילו המת עודו עמהן בבית", בטלה אנינות מהם, כ"ש כשכבר הוציאוהו לקבורה.

ואין להשיב שהם לא מיירו, רק בקרובים הנשארים בבית לאפוקי המלוים, דהגע בעצמך, היעלה על הדעת שחילוק שכיח ופשוט כמו זה נעלם מכל הראשונים ובעלי הטהושו"ע, עד שלא נמצא לאחד שיצא ויחלק בחילוק כמו זה שהיה נהוג מאז ימות עולם, שהקרובים תמיד היו מלווים מתם, כאשר מצאנו בלויית יעקב אבינו וכדו' [זולת באיזה קהילות שמנעו מהבנים מללוות] ועכ"פ כך נמצא בכמה וכמה סוגיות בש"ס, וכך נלמד מדברי הרמ"א (יו"ד שנ"ח ס"ג) שהזכיר שינוי המנהגים בלויית הקרובים, ונשיאת המטה על כתפיהם, עיי"ש.

התחלת חלות האבילות יוביה

שוב שנית למדנו כן מהמבואר (שם סימן שע"ה) לענין חלות האבילות, שיצאו לחלק בין קרובים הנשארים בעיר, שעליהם חל האבילות מיד - לאפוקי קרובים המלוים - שעליהם חל רק אחר הקבורה, עיי"ש, וא"ת דגם לענין אנינות יש הבדל ביניהם, היתכן שכאן בהלכה זו שהיא קודמת נאלמו דומיה, ואין אף זכר כ"ד בשום פוסק לחלק ביניהם, ולמאי דקיי"ל אמורא צריך לפרש דבריו כ"ש לפוסקים הראשונים ובעלי השו"ע היה לפרש ולחלק בחילוק עיקרי כמו זה, ובפרט אחרי שסתמו בחד פסקא, שמיד שנמסר לכתפים אפילו המת בבית פסקה האנינות, ועל כרחך דלא שמיעא להו ולא סבירא לחלק בזה, אלא כלל וגדר נקטו בידם, כל שנמסר לכתפים, בטלה אנינות מיד, כ"ש אחרי הוצאתו מן הבית, וכל מעיין צדק יראה, שאלו הם ראיות שאין עליהם תשובה.

הכונה בשיטת הנוב"י

ובאמת כבר האריכו הכתב סופר (יו"ד סי קפב) והטוב טעם ודעת (מהדורא תליתאי ח"ב

העתקת הפתח"ת התמוהה

איברא הפתחי תשובה (יו"ד שם) ואתו עמו כמה מחברים ומלקטי בתראי כהגשר החיים (פרק יח ב' כ"א) וכדו', במחילה מכבודם לא עיינו כל הצורך בדברי הנוב", אלא העתיקו זה אחר זה בשמו לפטור בסתמא את הקרובים המלווים, דבר שמעולם לא נתכוין ולא יצאה מפה קדוש, ופרי עטו, וזה טעות מצער ומכשיל, לעשות את גאון ישראל הנוב"י כחולק על סתימת הירושלמי והסכמת כל הראשונים המפורסמים, בראשם בעלי התוס', והרא"ש, והרמב"ן, הטור והשו"ע וכל הפוס' שאחריהם, שלא חילקו בזה וכו"ל, ובפרט לפטור עי"ז את הקרובים המלווים, לפעמים עדה שלימה, מק"ש ותפילות, וברכות הנהנין, וברהמ"ז, וקיום כל המצוות, ולפעמים לימים מספר, כשהמת לא ניתן לקבורה מיד, וכגון במדינות המזרח הרחוק שלפעמים משתהה המת עד שיקברוהו [בא"י] בין ג' - לו' ימים, ומורים לאבלים שדינם כאוננים עד אחר הקבורה, בהסתמכם על הפתח"ת בשם הנוב"י ושאר מלקטים, בו בזמן שמעולם לא יצאה הוראה כזו מפיו, אם לא בשני תנאים המעכבים זא"ז וכו"ל.

פשימותו של המטה אפרים

וכן פשיטא לבעל מטה אפרים (סי' תקצ"ו סיא), ז"ל, במדינתנו שיש כתפים מיוחדים, להוציא את המת, או לאחר שעסקו הקרובים, ומסרוהו לכתפים, אפילו קודם שהוציאוהו מהבית, מסתלק האנינות, ומותרים בבשר ויין, וכ"ש שחייבים בשאר המצוה [עיי' דגול מרכבה] ולכן בראש השנה, "יש למהר לעסוק בצרכי הקבורה ולמסרו לכתפים, שיוכל לקרות ק"ש, ולהתפלל, ולקיים מצות היום בשופר", וכתב האלף למגן, משמע "אף אם ירצה האבל ללות את המת", הדין כן, עכ"ל, וכן פשיטא ליה להמ"ב (סי' עא ס"ק ד') עיי"ש, ועל כרחק דלא מצאו בדברי הנוב"י, שום חידוש או מחלוקת על פסק השו"ע.

וכדו', שבכל אלו נצרכים הח"ק לסיוע הקרובים, כל כי האי פשיטא דלכו"ע, חל אנינות עליהם, שאין לך צרכי המת גדולים מזה, ובאלו שפיר כתב הנוב"י שהמת "מוטל עליו - כמו עליהם" לאפוקי כשאינם צריכים לקרובים, וכלשון הנוב"י בנמסר לכתפים עד "שאיין לקרובים שום עסק עמו", וכ"ש לפי הנהוג בזמננו שמובילים המתים במכונית, פשיטא דגם לדידיה נפסק האנינות מיד.

(ב) ארון סגור במסמרות

עוד תנאי הציב הנוב"י, שהמת מוטל בארון פתוח דוקא, לאפוקי סגור ומסומר, וכמו שכתב, ואמנם אם משימים המת "לארון הסגור במסמרות", יש לצרף דעת רש"י, שמה שנותנין אותו בארון, הרי הוא כסתימת הגולל "ופסק האנינות" וכו', "ויהיה חייב במצוות ומותר בבשר ויין", עכ"ל, אשר לפי זה בחו"ל שקוברים המת בארון, לא מבעיא בארון המסומר פסקה האנינות מהם, אלא אפילו במוליכים אותו לא"י, שמוציאים אותו מהארון, עדיין שייך עכ"פ עיקר התנאי הראשון, והוא, שאין המת מוטל על הקרובים.

הנוב"י וכל בעלי השו"ע בחדא שימתא

סוף דבר לפי כל האמור, לא די שנתיישבו דברי הנוב"י, אלא לפי"ז אין כאן שום מחלוקת וחילוקי דעות בינו לחכמ"א וש"פ, אלא כלל זה נקוט בידך, דאף שהמת נמסר לכתפים, (א) אם הוא נצרך לסיוע הקרובים, (ב) והוא מונח בארון שאינו מסומר, לכו"ע אנינותם נמשכת, לאפוקי בסתמא, שהח"ק הם הם האחראים לכל צרכיו, והאבלים רק מלווים בלי שום סיוע, או שהוא מונח בארון המסומר, שאין עתיד להיפתח, בכל כי האי לכו"ע וגם לנוב"י פסקה האנינות, וכן כנראה הבין הגאון רעק"א בהגהותיו (ליו"ד שם) שהעתיק מהנוב"י רק חידושו לחייבו במצוות, ואילו עיקר חידושו באותו תשובה, שעל הקרובים המלווים נמשך האנינות, העלים לגמרי, ועל כרחק שלמעשה אין בדבריו שום חידוש ומחלוקת.

ארוץ בטיסה לבו"ע במלה אנינות

כ"ש בשעת הטיסה, אחרי שהמת נמסר לחברה קדישא, [או ו] לחברת התעופה, פשיטא דפסקה האנינות מיד, הגע בעצמך, מה מת בתפיסה, שהקרובים משתדלים להוציאו, הסכימו הרבינו יונה וכה"פ, שעל אף שמשתדלים וטרודים בהוצאתו, אין בכך בכדי להטיל אנינות עליהם, וכן מלוי המת בעגלה וכאמור, אף שהמת עמם במחיצתם, מאחר שאינם יכולים לעשות דבר ממשי עבורו, ק"ו כשהמת נמסר לגמרי לידי הח"ק, וק"ו בן בנו של ק"ו בהובלת המת בטיסה, שבזה באו בכרית יחד כל הטעמים לביטול האנינות ולכו"ע, לכה"פ עד שעת קבלת הארון בארץ היעד.

(א) כל עוד שהמת כלוא בתא המטען, דומה לתפיסה.

(ב) וכן המלווים שבמטוס, דומים לקרובים הנמצאים בתפיסה, דקיי"ל (שם ס"ג), שאף אם אחד מהם בתפיסה, בטלה אנינות.

(ג) ע"י שהמת והקרובים נמצאים בתאים נפרדים, ואין שום קשר וגישה ביניהם, אין לקרובים אפילו שם מלווים, אלא נוסעים הם כשאר זרים, נוסעים אנחנו אל המקום.

(ד) מאחר שבטיסה, נמנע מהקרובים לעשות עבורו אף שיחת טלפון, לסידור קבורתו וכדו', וכמג"א הנ"ל בשם הרא"ש דבשעה שאינו מתעסק בצרכי קבורה פסקה אנינות, [הכנת הספד אין נחשבת להמשך האנינות, וכמבואר בתשובתינו ובהגהות השו"ע].

(ה) שהמת סגור בארון מסומר - ובתא המטען, שעפ"י שניהם יקום דבר, אין לך דמיון לנסתם הגולל, שהזכיר הנוב"י לביטול האנינות גדול מזה.

תבנא לדינא

מעתה באנו לדין, לדין דקיי"ל כדעת הירושלמי, התוס', והרמב"ן, והרא"ש, וש"פ הראשונים, כמבואר ומפורש בטור ושו"ע

(או"ח ויו"ד שם) והסכמת כל מפרשיהן, קובעי ההלכה לדורות, בראשם הב"י, הב"ח, הפרישה, הט"ז, והש"ך, והמ"א, ואתם עמם רוב בנין ומנין פוס' האחרונים המפורסמים, ה"ה הפמ"ג, הברכ"י, הנודע ביהודה, והגרעק"א, החכמת אדם (כלל קנג) והמטה אפרים (תקצ"ו סעיף יא יב), ודה"ח, ומהרש"ק, וכתב סופר, והשע"ת (או"ח סי' עא), והמ"ב (שם סק"ד) והשדי חמד (שם) והדע"ת (יו"ד שם) והמשמרת שלום (אונן אות מז מח) כולם הסכימו פה אחד.

(א) כל שהמת נמסר ל"חברא קדישא" לא שנא אם הוא עדיין בבית, או הוציאוהו לקבורה, לא שנא בעירו, או לעיר אחרת, לא שנא אם הקרובים מלווים או לא, מיד פסקה מהם אנינות, וחייבים לקרות ק"ש להתפלל ולברך ולקיים המצוות ללא שום דיחוי כ"ד.

(ב) כ"ש הנוסעים או טסים למדינה אחרת, כל עת הנסיעה פסקה מהם האנינות, וכמ"א (תקמח סק"ח) וש"פ, דכל שהוא אנוס מחמת איד עכר"ם וכדו' פסקה אנינות ככתפיסה.

(ג) כל שהקרובים המלווים טרודים בצרכי קבורתו, [הכנת הספד אין נחשבת טירודא וכנ"ל] או החברא קדישא צריכים להם, כו"ע מודים שאנינותם נמשכת.

(ד) בד"א שהמת מונח במטה או בארון פתוח, לאפוקי בארון סגור במסמרות, באופן שאין עתיד

שוב להיפתח, לדעת הנוב"י בטלה אנינות.

(ה) על אף כל האמור, אם יתחדשו עליהם שוב צרכי המת, פשיטא שחוזרים להיות אונינים, כשויו"ט שהפסיקום, עיין מג"א שם כמה דוגמאות לזה.

והנה לאמיתה של תורה, ולרוב פשיטותו, לא היינו צריכים להאריך כל כך, ובפרט בנידון כדיון, שהוא הלכה פסוקה ומפורשת בטורשו"ע, ועוד סברא היא למה לי קרא (ב"ק מו:): זיל בתר טעמא, שלא אמרו כן אלא מפני

יבואו וילוו, וכדו', גם מה שהוכיח מהש"ס (מ"ק כב) החילוק בין קרובים המלווים, כבר כתבנו לעיל (ד"ה חלות האבילות) דזו ראייה לסתור, דמדבאנינות לא הבדילו חכז"ל בין הנשואים - למלוים, ש"מ דהאנינות לכו"ע נפסקת מכולם מיד, עיי"ש.

מנהגי מצות

ומה שכתבו בתראי שכן המנהג, הנה על מנהגים כמו אלו, כבר כתבו התוס' (ב"ב ב. ד"ה לפיכך) בשם הר"ת, שיש מנהגים הדיוטים שאין לסמוך עליהם, וכ"כ המג"א (תר"צ סקכ"ב) בשם המס' סופרים (פי"ד) שאין מנהג עוקר הלכה, אלא במנהג שנתיסד עפ"י תורה וותיקין, לאפוקי מנהג שאין לו ראייה מן התורה, אינו אלא "כטועה בשיקול הדעת", וכן העתיק השדי חמד (מערכת המ"ם כלל לח) בשם הפרי חדש (במנהגי איסור כלל טו) וסמיכה לחיים וש"פ ראשונים ואחרונים, דמנהג שנתנהג באיסור, אדרבא מצוה לבטלו, עיי"ש, כ"ש כמנהג דידן, שהוא סותר לכל התורה הזאת, ופסקי הטוש"ע, ורו"פ בתראי הנ"ל עד פוסק אחרון המ"ב, מוטב שיאבדו מנהגים אלו, ואל יאבד [מ]ישראל האומרים שמע ישראל, לאבד ק"ש תורה ותפילה וברכות, ולעבור על גזל שמים - וישראל, עיי"אכילה ושתיה בלי ברכה שלפניה - ולאחריה, וביטול שאר מצות דאורייתא ודרבנן, ללא שום טעם ומקור, וחוב גמור ומצוה גדולה מוטלת על כל המורים ויודעי ספר, לתקן מעוות ותקלת רבים נוראה וחמורה זו, הן ביבשה, וכ"ש בטיסה, מי יתן והיה לבכם זה ליראה אותי כל הימים, ובלע המוות לנצח.

כבוד המת, ומאחר שנמסר לח"ק, מהכ"ת יפטרו מלהתנהג כיהודים, אילולי העתקה המוטעת בשם הנוב"י, והוראות חדשות של איזה בתראי ביניהם הערוך השולחן שיצאו לחדש, ש"המנהג" לפטור את המלוים מכל וכל עד אחר הקבורה.

ומלבד שגם הערה"ש הרגיש שחידושו נסתר מפי הראשונים הנ"ל, כל עיקר בנינו הבנוי מכח תמיה שהקדים, דאם תאמר דבמסירה לכתפים נפסקה האנינות, א"כ בטלה האנינות לגמרי, שהרי בכל עיר יש חבורות, ונמצא בטלה אנינות, ע"כ, ולק"מ, ראשית מה בכך, הכי אנינות חובה הגוף היא, אם אין לקרובים צורך בטיפול המת וקבורתו, אה"נ אין כאן אנינות, וזה מעשים בכל יום, וכגון בקרובים הנמצאים בעיר אחרת, וכעובדא דר"ת במיתת אחרת, שפסקו הב"ח והש"ך (שמ"א ס"ק ה') ומקור חיים (או"ח סי' ע"א) ומשמרת שלום בשם היעב"ץ, וש"א, דכל שיש קרובים בעירו המתעסקים, אין עליהם "אנינות כלל", כ"ש בנידון דידן שנהג אנינות עד שמסרו לכתפים, הכי ייש זמזן להמשך האנינות, וכידוע שהיו צדיקים שציוו שיקברו אותם תוך ושתים מיציאת נשמתם, האם לא יצאו אנינות בזמן זה, ומהכ"ת ימשך אנינות למגנא אפילו לשעה ורגע אחד יותר.

ועוד והוא העיקר, שהחוש והמציאות יעידו כמאה עדים, שעל אף החבורות המוכשרות ביותר כבזמנינו, לעולם האבל טרוד בתחילה לפרק זמן, לדון ולהחליט על מקום ואופן הטהרה, והקבורה, סוג הארון, והתכריכין, שעת הלויה, מהיכן יצאו ומהיכן